

а) Заштита бирачког права пре избора

Заштита бирачког права грађана пре избора односи се пре свега на њихов упис у бирачки списак. Бирачки списак је јавна исправа којом се доказује постојање бирачког права – он се води по службеној дужности стално (независно од конкретних избора) и у њега се уписују грађани који уживају активно бирачко право. Бирачки спискови су стални и јединствени, с тим да се обавезно у току године ажурирају (врше се исправке и допуне) како би се устројила прецизна евиденција грађана који гласају јер само грађани уписани у бирачки списак могу да остварују бирачко право. Бирачки спискови се воде на основу одређених евиденција – код нас на основу података из матичних књига, других службених евиденција, јавних исправа или непосредног проверавања а садрже редни број бирача, његово лично име, лични број, пол, годину рођења, место пребивалишта (улица и број) и простор за примедбу. Уколико се деси из неког разлога да грађанин није уписан у бирачки списак, у одређеном року по расписивању избора (локалних или централних) има право да затражи на основу поднетих доказа да буде уписан у бирачки списак и тако оствари бирачко право. Према нашим (српским) изборним прописима, грађани у року од три дана по расписивању избора па најкасније до 15 дана пре одржавања избора (када се закључује бирачки списак) могу да траже да се упишу у бирачки списак, а после тог рока само на основу одлуке општинског суда донете у ванпарничном поступку и то најкасније 48 часова пре дана одржавања избора.

б) Заштита бирачког права у току избора

Ова заштита се пружа ради законитости и регуларности самих избора и њу пружају одређени органи предвиђени изборним прописима сваке земље. Код нас (према нашим прописима) о законитости спровођења избора и заштити бирачког права у току избора се старају изборне комисије чији коначни акти подлежу оцени законитости од стране Врховног суда. У нашој изборној пракси постоје изборне комисије за сваку јединицу локалне самоуправе и Републичка (централна) изборна комисија за подручје целе Републике и мимо ових комисија нико други нема право да се меша у изборне послове, односно спровођење избора.

Ове изборне комисије раде у сталном и проширеном саставу и у њима осим законом предвиђених лица могу да се нађу и представници подносилаца изборне листе. У другим земљама постоје и нешто другачији органи који спроводе надзор над регуларним и законитим